

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. ואתו עורבי אכלי דמא וסלקי אבי תאלי ומפסדי תמרי ... אפיקו לי קורקור מהכא. 2.
- ב. גרמא בניזקין אסור 2.
- ג. אין חזקה לנזקין ... בקוטרא ... בבית הכסא ... לדידי דאנינא דעתאי כי קוטרא ובית הכסא דמו לי 3.
- ד. מרחיקין את השובך מן העיר חמשים אמה ולא יעשה אדם שובך בתוך שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח 7.
- ה. ואם לקחו אפילו בית רובע הרי הוא בחזקתו 7.
- ו. אין פורסין נשבין ליונים אלא אם כן היה רחוק מן הישוב שלשים ריס ... ובישוב אפילו מאה מיל לא יפרוס ... בישוב כרמים ... בישוב שובכין ... דכנעני ... דהפקר 8.
- ז. טוענין ללוקח וטוענין ליורש.. גבי רשות הרבים ... דיחיד 8.
- ח. ניפול הנמצא בתוך חמשים אמה הרי הוא של בעל השובך חוץ מחמשים אמה הרי הוא של מוצאו 9.
- ט. רוב וקרוב הולכין אחר הרוב 9.
- י. ואף על גב דרובא דאורייתא וקורבא דאורייתא אפילו הכי רובא עדיף 10.
- יא. והיה העיר הקרובה אל החלל ואף על גב דאיכא אחריתי דנפישא מינה בדליכא וליזיל בתר רובא דעלמא ביושבת בין ההרים 10.
- יב. ניפול הנמצא בתוך חמשים אמה ... דאיכא אחרינא דנפיש מיניה ... במדרה 12.
- יג. נמצא בין שני שובכות קרוב לזה שלו וקרוב לזה שלו ... ששניהן שוין וליזיל בתר רובא דעלמא הכא במאי עסקינן בשביל של כרמים 12.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

דף כג.

א. ואתו עורבי אנלי דמא וסלקי אני תאלי ומפסדי תמרי ... אפיקו לי קורקור מהכא

העושה מלאכה¹ שיש בה דם ונבילות, ומתוך כך באים העורבים ומפריעים בצפצופם או מלכלכים בדם² שברגליהם הפירות של השכן, אם הוחזק לאיסטגים שאינו יכול לסבול דבר זה, צריך להרחיק מלאכתו עד שלא יזיק לשכנו.

וכן קצבים המוכרים³ בשר סמוך לביתו של זה, והוא טוען שאינו יכול לסבול ריח רע של קצבים וכלבים וחזירים שמצויים שם, שצריכים להרחיק. והוא הכלל הדברים שאין מועיל חזקה בזה כדלהלן⁴.

ב. גרמא בניזקין אסור

כבר התבאר לעיל דף יז. ודף כב. שאסור להזיק⁵ ממון חבירו או לגרום לו נזק אפילו כשמשתמש בתוך שלו תשמיש הצריך לו וממנו נמשך נזק⁶ לשכנו

¹ שו"ע ונו"כ קנה לט

² לכאורה צ"ע הרי לא כל גרמא חייב להרחיק כי אם כשיש בו משום גיריה, ובסולם לא אמרו להרחיק אלא משום שבשעת הנחת הסולם תקפוץ הנמייה, משמע שכל שבא לאחר מכאן אינו בכלל גיריה, והיה אפשר לומר דשאני הכא דברי הויקא וכל דברי הויקא הוי בכלל גיריה, וכן משמע קצת בש"ך סימן קנה ס"ק כב. ובחזו"א ב"ב סימן י סק"א הקשה קושיא זו ותירץ דכיון שדרך העורבים לבוא על הדם, הוי בכלל גיריה משא"כ בסולם אינו גורם שתבא נמייה מרחוק, ולכן לא חשיב גיריה אלא בהדי דמנת קפצה, ולדבריו צ"ל דמ"מ אין זה ברי הויקא לחייבו מדינא דגרמי. ועפ"י נראה שה"ה שצריך להרחיק דברים הגורמים עיפוש וכתוצאה מכך מתהווים יתושים ופרעושים וכיוצא בזה שהם דברים המזיקים אף למי שאינו איסטגים, אף על פי שבשעה שמגיה אין שם יתושים, כיון שהוא דבר השכיח, הוי בכלל גיריה.

³ הטור בשם הרא"ש בתשובה

⁴ מסברא נראה דהוי בכלל קוטרא וביהכ"ס שאף חזקה לא מהני בזה. ועכ"פ נראה דדוקא כשגורם שיבאו העורבים וכיוצא בזה, אבל בהכנת מקום שיבאו, אינו בכלל גיריה, וע"כ נראה שהעושה סורג בולט מעל מרפסת חבירו, והתחתון טוען שהסורג עושה מקום לצפרים היושבים שם ומלכלכים המרפסת, שאין זה בכלל גיריה, ועל הניזק להרחיק עצמו, וכ"ש דמהני ביה חזקה. פתחי חושן חלק ו פרק יג הערה ל

⁵ לשון שו"ע הרב ה' נזקי ממון סעיף יד וכבר התבאר זה בב"מ קיז.

⁶ ומדברי הרמב"ן והרשב"א בב"ב דף כו ע"א בההיא דרב יוסף נראה שאפילו בדבר שאינו גירי דיליה ראוין לחסיד להרחיק לפנים משורת הדין שלא יזיק לחבירו, עיין שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

הקרוב אל ביתו, כ⁷ דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, והקפידה תורה שלא יעשה אדם בתוך שלו דבר הנורם היזק לחבירו, ואפילו אינו מזיק עתה אסור לו לעשות אפילו בתוך שלו דבר העלול לבא לידי נזק⁸, ואינו יכול שלא להרחיק הנזק ולומר שאם יבא נזק ישלם⁹, וכן אסור לעשות תשמיש בשלו שיגרום צער לשכנו.

במה דברים אמורים כשהנזק נמשך ממעשיו או מכחו, אבל אם אין הנזק נמשך ממעשיו או מכחו, אלא מאליו בא, אינו חייב למנוע מלהשתמש בתוך שלו¹⁰.

ג. אין חזקה לנזקין ... בקוטרא ... בבית הנסא ... לדידי

דאנינא דעתאי כי קוטרא ובית הנסא דמו לי

בכל מקום שצריך¹¹ להרחיק נזק ועבר וסמך ומחל¹² לו¹³ הנזק¹⁴, כגון שסייע עמו, או שראהו ושתק, או שאמר לו לעשות, הסכמת הרבה פוסקים

⁷ ובחזו"א כתב שעיקרי דיני שכנים נמסרו לחכמים לקבוע מה נקרא עושה בתוך שלו, ואחרי הכרעתם הוי דין תורה. ומסברא נראה שגם בזה יש לנהוג עפ"י הכלל מה דעלך סני לחברך לא תעביד, ובוה ימנעו הרבה סכסוכי שכנים.

⁸ כדמוכח בהא דתנור וכיוצא בזה, אף על פי שאינו מזיק, אלא שמא יזיק.

⁹ מבואר בכמה מקומות בפוסקים. וכתב בסמ"ע סימן קנה סק"ג שמא לא יהיה לו לשלם, וגם אינם רוצים לירד עמו בדינא ודיינא, או למרוח ולבנות, ושמא יהיו זמן בלא דירה ויצטרך הנזק למלטל עצמו מדירה לדירה.

¹⁰ כגמרא הא אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה אמר מודה ר' יוסי בגירי דיליה ומוכח מדברי הראשונים.

¹¹ שו"ע ונו"כ קנה לה

¹² כתב בשו"ע הרב ה' נזקי ממון סעיף יח שאם ידוע שאינו מוחל בלב שלם אינה מחילה, ובנזק של בני רה"ר אין יכולת למחול אלא כשזמ"ה מוחלים בפירוש במעמד אנשי העיר, ואז אין עוברי דרכים שמעיר אחרת יכולים לעכב עליהם, וכן אם פשט המנהג כן לכל מי שרוצה ה"ז כאילו מוחלים כל אנשי העיר בפירוש כדי שיוכל כל אחד לעשות כן כשיצטרך לזה הוא ובנו אחריו. ועיין עוד כמה מוגדר מחילה בפתחי חושן שם הערה נד

¹³ כתב המאירי שאם מיחה פעם אחת מיד כשראה, אף על פי שעבר אח"כ זמן רב ולא מיחה אין זו חזקה, ולא דמי לחזקת קרקע שצריך לחזור ולמחות כל ג' שנים, דכיון שגילה דעתו שאינו מוחל על נזקו אינו צריך לחזור על מחאתו, וכ"כ בשו"ת תשב"ץ ח"ג סימן שיג.

¹⁴ כתב הסמ"ע דהיינו דוקא כשידע הנזק שיש במעשה זה משום נזק, אבל אם לא ידע אין שתיקתו כמחילה, וכן פירש בסימן קנ"ג במ"ש בשו"ע שם שאם לא מיחה הוי חזקה לאלתר, ועי' קצה"ח סימן קנ"ג סק"א ונה"מ שם סק"ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

שהחזיק בסמיכתו, אפילו בלא חזקת ג' שנים¹⁵ ובלא טענה שמכר לו זכות זו, ושוב אינו יכול לחזור¹⁶ ולהצריכו להרחיק, ויש אומרים¹⁷ שאף אם נגרם נזק אינו חייב לשלם.

יש דברים שאפילו¹⁸ החזיק בהם המזיק, אין החזקה מועלת, והם¹⁹, העשין²⁰ וריח בית הכסא²¹ ואבק²², וכ"ש נזקין שיש בהם משום סכנה²³, ונדנוד הקרקע מחמת רעש, כגון ריחיים או מכונת אריגה, או נדנוד מחמת דברים

¹⁵ וכן דעת הרמ"א ודלא כדעת הרא"ש שסובר שצריך ג' שנים וטענת מכירה (וכתב הב"ח שאף הרא"ש אינו חולק אלא בשתיקה, אבל בסייע בידו או שאמר לו מודה דמיד הוי חזקה, וכ"כ הט"ו, ועי' נה"מ סי' קנד סקי"א), ובד"מ משמע שמדין ספק אין מחייבין אותו להרחיק.

¹⁶ הקשה בקצה"ח ס"ק טז בשם אחיו מה"ר יהודה, למה לא יוכל לחזור בו, והרי אף בקרע כסותי והפטר, אף על פי שאם קרע פטור, מ"מ קודם שקרע יכול למחות בידו שלא יקרע, ואפילו התחיל לקרוע ומוחה חייב לשלם מה שיקרע אח"כ, שהרי לא נתן לו הבגד במתנה אלא מחל לו על נזקיו. ויכול למחות שלא יזיק יותר, ולא דמי לחזקת תשמישים שהקנה לו תשמישו. ותירץ הקצה"ח דחזקת נזקין אינו מדין מחילת נזקין, אלא דמייא לסמך בהיתר כשאין שם דבר הניזוק, שאע"פ שאח"כ מוזק אמרינן שעל הניזוק להרחיק את עצמו, וה"נ בהחזיק בסמיכה, כיון שאינו מוזק בידים, אלא שחייבוהו חכמים להרחיק, וכיון שזה מחל לו, הרי אין בו דיני הרחקה, ואם חוזר בו עליו להרחיק את עצמו, עיין שם. ועי' בבאה"ט מ"ש בשם כנה"ג לחלק בין מחילת נזקין לבין מחילת חוב שאינו חייב לו עדיין דלא מהני.

¹⁷ כנה"מ סימן קנג סקי"ג מדייק כן מלשון השו"ע.

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם לו

¹⁹ וכתב הבאה"ט בשם הכנה"ג שכשיש ספק אם הוא מהנזקין שיש להם חזקה או לא, התפוס בנזק הוא המוחזק, ובעין זה כתב הב"י בשם הרשב"א,

²⁰ דברים המביאים עשן ברוח מצויה ומזיקים לבני אדם או רכושם. שו"ע ונו"כ שם לו

²¹ ועי' בכסף הקדשים שמסתפק בשאר ריח רע, ומצדד לומר שריח רע היינו כל שיש בו דיני הרחקה לענין דבר שבקדושה, ואפילו אין חלישות או צער הגוף, אלא שאפשר שבכה"ג לא הוי בכלל קומרא שלא יועיל חזקה, אלא שלכתחלה צריך להרחיק בכל ריח רע כזה. וגם החו"א ב"ק סימן יג ס"ק יב כתב דדוקא ריח האוסר בק"ש צריך להרחיק, ועוד כתב דהאידנא כל בית בנוי בו ביהכ"ס וע"ד כן נקבע המנהג שאין אדם מוחה, ואפילו חולה, שזהו דירת כל אדם.

²² בטור לא הזכיר אבק, אבל הרמב"ם הזכירו, וכתב הגר"א שלמד כן מהא דרקתא דסעיף יז, והראב"ד בהשגות תמה על דבריו (כפירוש הלח"מ שם) דמנין לו, וגם המאירי כתב שיש חולקים על זה, והמ"מ כתב שהאבק דומה לעשן, ויש לעיין עוד במ"ש הרמב"ם בהך דאבק וכיוצא בו מה נתכוין לרבות, ואפשר שסובר שכל נזק שיש בו צער הגוף אין לו חזקה, וכמו שמצינו שאין אדם מוחל על צער הגוף.

²³ באה"ט בשם כנה"ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

אחרים²⁴. וי"א²⁵ שאפילו רעש הנכנסים ויוציאם מחנות שבחצר, שבאלה אפילו שתק כמה שנים הרי זה חוזר וכופהו להרחיק, לפי שאין דעתו של אדם סובלת נזקין אלו, וחזקתו שאינו מוחל, אא"כ קנה מידו²⁶ שמחל לו, ויש אומרים²⁷ שמכירה ומתנה בפירוש א"צ קנין, ויש אומרים²⁸ שאפילו קנין אינו מועיל.

²⁴ הטור, והוא מדברי הרא"ש וכתב הטעם דדמיא לקוטרא ובית הכסא שאין הדעת סובלת היזק כזה שיפול כותלו, וכ"כ המ"מ שם שפשוט הוא שהזיקו מרובה, והמאירי כתב גם בזה שיש חולקים, ואפשר שהרמב"ם אינו מפרש הך דנדנוד הקרקע מחשש נפילת הכותל, שלא הזכירו כלל בדיני הרחקה, אלא שמפרש גם זה משום צער הגוף, ונדנוד בשיעור זה יש בו משום צער, אלא שלפ"ז צ"ע לפי מ"ש השו"ע בסימן קנו סעיף ב בשיטת הרמב"ם שמחמת קול הפטיש וקול הריחיים מהני חזקה, והרי גם זה צער הגוף הוא, והסמ"ע שם סק"ט כתב שקול כתישת הריפות הוא קול גדול מדי שמנדנד הכותל שהוא היזק גדול, וצ"ע. כתב הטור בסימן קנו בשם הרמ"ה בהא דקול הנכנסים ויוציאם, דהיינו דוקא בבעלי אומנות וכיוצא בהן שאין קצבה לנכנסים ויוציאם, אבל אי בעי לאנורי לכמה אינשי דדיירי ביה לא מצי מעכב, ע"כ. ומהמשך דברי הטור נראה דהרמ"ה קאי לענין חזקה, ומשמע שלכתחלה יכול לעכב אף בהשכרה לכמה אנשים (ועי' בשו"ת הת"ם שדן במ"ש הירושלמי בהך דנכנסים ויוציאם שבאים ואינם מוצאים אותו, דמשמע שמשום לקוחות הבאים כדרך מכירה וקונים והולכים ליכא קול הנכנסים, אלא מפני שאין מוצאים אותו וחוזרים ובאים, ואין לזה קצבה, עיין שם.

²⁵ ובשו"ע סימן קנו סעיף ב וסעיף ד כתב שהעושה עסק בחצר ויש שם קול הנכנסים ויוציאם, אין לו חזקה, ויש להם בכל עת לעכב ולומר אין אנו יכולים לישן מקול הנכנסים והיוציאם, שזה היזק קבוע הוא כמו העשן והאבק, והוא ג"כ מלשון הרמב"ם, ולפימ"ש לעיל בנדנוד הקרקע גם זה הוא משום צער הגוף, וכן משמע במאירי שקול הנכנסים הוא מחמת צער שבאים וצווחים, וכ"כ בדף כג ע"א בהך דעורבים שיש בהם נזק גם מצד שמצפצפים ומערבבין אותו ואת שנתו, וכתב שמתוך כך יש שכתבו שאין חזקה לנזק דקול הנכנסים. ומשמע שגם קול הנכנסים ויוציאם הוא משום צער הגוף ולכן דומה לעשן ואבק.

²⁶ ומלשון הטור בשם הרא"ש משמע שאף במכירה צריך קנין, אבל הפרישה, וכן בסמ"ע ס"ק פא כתב שאם מכר ונתן לו מעות קונה במעות, ולא הצריך קנין אלא במחילה או במתנה וכן במכירה וזקפן במלוה שאין כאן קנין.

²⁷ רמ"א שם בשם ר"י ורא"ש.

²⁸ טור בשם ר"ת דקנין במעות הוא שיכול לומר סבור הייתי שאוכל לסבול ואיני יכול לסבול. וכתב המ"מ בדעתו שאפילו מכירה וגם קנין אינו מועיל. והב"י הביא בשם תשובת הרשב"א שדעתו כדעת ר"ת. אלא שסיים דמ"מ כיון שדעת רוב חכמי ישראל דלא כר"ת, אם כבר החזיק אינו יכול למחות בידו שיסלק, ואם עדיין לא סמך לא יסמוך. כתב בכנה"ג בשם מהר"ש הלוי דהא דמהני חזקה בקנין היינו דוקא כשידוע שהנזק היה קיים בשעת קנין, אבל אם באותה שעה לא היה הריח ואח"כ נתחדש ריח אין הקנין מועיל.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

וכל דבר שיש לו מר²⁹ שאדם זה³⁰ אינו סובל נזק כזה, כגון שהוא איסטנים או חולה, וכגון עורבים המלכלכים הפירות, או מצפצפים בקולם, אין חזקה לנזק זה³¹.

זה שאמרו שאין חזקה לנזקי עשן³², היינו דוקא בעשן תדיר כגון של נחתומין ושל יוצרים, ודוקא בעשן המזיק לאדם עצמו, אבל עשן שאינו מזיק אלא לרכוש, יש לו חזקה.

ונראה שגם בעשן של עישון³³, אם זה טוען שהעישון מפריע לו, יכול לעכב עליו, ואין נ"מ אם הוא בביתו או במקום אחר שיש לו רשות להמצא שם, וכ"ש במקום ציבורי שיש הרבה שאינם סובלים העישון³⁴.

בית הכסא³⁵ שאמרו, היינו דוקא בבית הכסא מגולה³⁶, אבל המכוסה בחפירה, יש לו חזקה. אולם אין חזקה כנגד בית הכנסת³⁷.

החזיק בשטח חבירו ועשה שם ביהכ"ס, יש לו חזקה³⁸, אבל חזקה זו לכו"ע צריך טענה ומ"מ צריך לכסות שלא יהא ריח חזק.

²⁹ שו"ע ונו"כ שם למ

³⁰ וכתב בערוה"ש שאין אדם נאמן על עצמו לומר שאינו סובל, אלא כשמתברר עפ"י ב"ד או בקיאים שרוב בני אדם אינם סובלים נזק כזה, או שיתברר שהוא איסטנים או חולה ואינו יכול לסבול אף ששאר בני אדם סובלים נזק כזה, וכ"כ בכנה"ג שאפילו בשבועה אינו נאמן.

³¹ אף על פי שאצל שאר בני אדם אין זה נזק כל כך, כיון שאצלו הוא נזק גדול, אין לו חזקה, ומשמע שאפילו נעשה אח"כ איסטנים, והיינו שידוע והחזק בכך, וכ"ש כשנעשה אח"כ חולה, אף על פי שעד עתה החזיק בנוק זה, שיכול למחות בידו שיסלקו. ועיי' לעיל.

³² שו"ע ונו"כ שם

³³ מבלי להכנס לשאלה אם מזיק לבריאות או לא.

³⁴ פתחי חושן שם הערה מד

³⁵ שו"ע ונו"כ שם לח

³⁶ ממילא יכול גם השכן למחות, הר"א ששון סימן סח, והבי"י כתב בשם רבינו ירוחם בדעת הרמב"ם שלא חילק בזה, וכל ריח רע אין לו חזקה. וכתב בכנה"ג בשם מהר"ם מינץ דדוקא ביהכ"ס עצמו אין לו חזקה, אבל אם החזיק לפנות בביהכ"ס של חבירו הוי חזקה, ואפשר שאפילו לאלתר, והכנה"ג חולק, דעביד איניש להניח לחבירו ליפנות פעם אחת או שנים באקראי, ועיי' שו"ת מהרי"ט ח"א סי' קח, וכתב שם שאם הצואה יוצאת דרך ביבין לחוץ לעיר, וכ"ש כשמכוסה במים, אין לו דין ביהכ"ס.

³⁷ בשו"ת שארית יוסף סימן כז נשאל בדין ביהכנ"ס שמגיע לשם ריח רע מביכ"ס של השכן שהחזיק בכך, והביא מ"ש הפוסקים לחלק בין מכוסה לבין מגולה, וכתב דהיינו דוקא בין אדם לחבירו, אבל ריח רע לביהכנ"ס לא עדיף מאיסטנים שאינו יכול לסבול, וה"נ ריח רע בשעת תפלה, ואפילו קדם לביהכנ"ס, כיון שצורך הרבים הוא צריך להרחיק, והכנה"ג הוסיף שאע"פ שבשאר נזיקין יכול המזיק לומר קים לי שא"צ להרחיק, במקום איסור להתפלל אין לומר קים לי, וכ"ש כנגד רבים.

³⁸ שו"ע ונו"כ שם מב, והיינו שצריך טענה שמכר לו או נתן לו במתנה, אבל במה ששתק אין זו חזקה ונאמן בשבועה. ומ"מ א"צ ג' שנים. וכתב בערוה"ש הטעם דכיון שהחזיק בפניו לא היה מניחו אפילו יום אחד בנוק

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

ד. מרחיקין את השוכך מן העיר חמשים אמה ולא יעשה אדם שוכך בתוך שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח

מרחיקין את³⁹ השוכך של יונים אפילו אם הם יוני הפקר⁴⁰ מן העיר כדי שלא יפסידו זרעונים ופירות שבתוך העיר או של הגנות, חמשים אמה, שעד נ' אמה עדיין אוכלים הם. ומעבר לחמשים אמה כבר התמלאה כריסם ולא יאכלו.

וכן לא יעמיד שוכך בתוך שלו, אא"כ יש סביב משלו חמשים אמה. אם רוב גגות העיר של נכרים מותר⁴¹.

ה. ואם לקחו אפילו בית רובע הרי הוא בחזקתו

אם קנה את השוכך כמו שהוא⁴², אפילו הוא בתוך בית רובע, הרי הוא בחזקתו. ואף אם יפול, יכול לחזור לבנותו, שטוענים ללוקח לומר ראשון עשאו ברשות, לא שנא נגד יחיד לא שנא נגד רבים.

כזה, אבל החזיק שלא בפניו אין מועיל אפילו חזקה נ' שנים, שאין לזה קול שיבא לאזני המערער וימחה, עיין שם.

³⁹ שו"ע ונו"כ שם כד

⁴⁰ ומדברי הנ"י והרמב"ן משמע דאירי בשוכך של יוני הפקר, שאין בעל השוכך זוכה ביונים בקנין גמור אלא מפני דרכי שלום, כמ"ש בב"מ דף קג ע"א ובשו"ע סימן שע סעיף א ובסמ"ע שם, וכתב הנ"י דאע"ג דלא הוי גירי דיליה, מ"מ חייב להרחיק מדין שן דומיא דשן דשורו, וחשבינן כשלו לגמרי, אבל בקצה"ח סק"ט כתב בשם הרמב"ן שבמקום שאין לו קנין מן התורה אינו חייב בתשלומין, ומ"מ חייב בהרחקה כיון דשכיח נזקייהו, דומיא דדבורים (ומשמע שבדבר השכיח הוי כגירי דיליה וכמ"ש לעיל בשם החזו"א בדין העורבים). וכתב הקצה"ח שלפ"ז אם לא הרחיק והזיק היונים, לדעת הרמב"ן פטור מלשלם. ולדעת הנ"י חייב. ומ"מ כתב שלדעת הרא"ש שבכל הרחקות שיש בהם גירי דיליה חייב לשלם, ה"נ חייב מדין מעמיד בהמת חבירו על קמת חבירו דחייב משום שן, וצ"ע שלכאורה אין זה כמעמיד ממש, אלא כקם לה באפה, ועכ"פ נראה שביונים שלו הגדלים בביתו ויש לו בהם קנין גמור, לכו"ע חייב מדין שן.

⁴¹ בשו"ע הרב בהלכות נזקי ממון סעיף מז וצ"י במ"מ למ"ש שאין מגדלין בהמה דקה בא"י כמ"ש בסימן תמ, ומשמע דוקא במקום שרוב ישראל, אבל ברוב עכו"ם מותר ⁴² שו"ע ונו"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

**ו. אין פורסין נשבין ליונים אלא אם כן היה רחוק מן הישוב
שלשים ריס ... ובישוב אפילו מאה מיל לא יפרוס ...
בישוב כרמים ... בישוב שובכין ... דכנעני ... דהפקר**

כבר התבאר במסכת ב"ק דף עט: שאסרו חכמים⁴³ לצוד יונים בתוך הישוב מפני שהן של אחרים, לפיכך אין פורשין מלכודות ליונים אלא אם כן הרחיק מן הישוב ארבעה מילין, ואם היה ישוב כרמים אפילו מאה מיל לא יפרוש שהיונים של בעלי כרמים הם, וכן לא יפרוש בתוך השובכין אף על פי שהן שלו או של גוי או של הפקר ואף על פי שהרחיק מן הישוב מאה מיל מפני שהיונים באות לישוב השובכין.

ז. טוענין ללוקח וטוענין ליורש.. גבי רשות הרבים ... דיחיד

כשם שטוענים ללוקח שקנה שובך לומר ראשון עשאו ברשות, לא שנא נגד יחיד לא שנא נגד רבים כמו שהתבאר. כך גם הלוקח מקום⁴⁴ שיש בו דבר המזיק, אין הניזק יכול למחות בידו שיסלקו, ואף אם נפל יכול לחזור ולבנותו, משום שטוענים ללוקח שמסתמא זה שמכר לו סמך בהיתר, ואם לקח מעכו"ם אין לו חזקה⁴⁵.

וכל שסמך בהיתר⁴⁶, אף אם נפל יכול לחזור ולבנות.

⁴³ רמב"ם הלכות גזלה ואבדה פרק ו הלכה ח

⁴⁴ שעל דין זה כתב הסמ"ע דה"ה בגורן ובורסקי וכל הני דלעיל, בין בנזקי יחיד ובין בנזקי רבים. והט"ז כתב הטעם שמסתמא פיים את סביביו במעות, ועפ"י כתב שלא אמרו כן אלא בדבר שהמוכר עצמו היה נאמן בחזקה שיש עמה טענה, אבל בדבר דלא מהני חזקה אפילו בטענה, כגון קוטרא וביהכ"ס אין טוענים ללוקח.. וכתב בערוה"ש שאם ידוע שהמוכר או המוריש עשה כאלמות, צריך הקונה להסיר הנזק, ועי' ערך ש"י שהאריך בזה.

⁴⁵ רמ"א שם סעיף מד ואף על גב דקיי"ל הבא מחמת עכו"ם הרי הוא כעכו"ם, ה"מ בנזקין דממילא, אבל בנזקין דחשיב כגיריה לא. וכתב בערוה"ש שאם יש לעכו"ם הוכחה שקנה ממנו ודאי מועיל.

⁴⁶ ומ"מ יש לומר דהיינו בדבר שאין בהעמדתו משום גירי דיליה, ומה שאינו צריך לסלקו הוא משום שבמניעת הסילוק אין משום גיריה, אבל בדבר שיש בהעמדתו משום גיריה, מה מועיל שסמך לפני כן בהיתר, סוף סוף עתה כשהחזר ומעמידו הרי מזיקו בגיריה, וא"כ לשיטת הפוסקים דלעיל דקיי"ל כר' יוסי וכל שאינו בכלל גיריה א"צ להרחיק, ובדבר שהוא בכלל גיריה הרי אסור לחזור ולהעמידו, וא"כ דין זה היכי משכחת לה, וצ"ע. פתחי חושן שם הערה עה ובגידולי שמואל דן כשסמך קודם שהיה דבר הניזוק ולאחר שבא דבר הניזוק נטל הדבר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

דף כג:

ח. ניפול הנמצא בתוך חמשים אמה הרי הוא של בעל השוכך חוץ מחמשים אמה הרי הוא של מוצאו

המוצא גוזלות⁴⁷ בדרך המדדין ועדיין אינן יכולין לפרוח, אם מוצאן קרוב לשוכך בתוך חמשים אמה הרי הם של בעל השוכך שודאי משובך זה הם. חוץ לחמשים אמה הרי הם של מוצאם, דקים להו לחז"ל שאין דרך הגזול מדדה רחוק מן השוכך יותר על חמשים אמה⁴⁸, אם כן אינו מן השוכך אלא מעלמא אתי ואפילו נפלו מישראל עכ"פ אין בהם סימן ובעליהם התייאשו⁴⁹.

ט. רוב וקרוב הולכין אחר הרוב

כבר התבאר במסכת ביצה דף יא. שמה שהולכים אחר הרוב אף על פי שהוא רחוק י"א⁵⁰ שאין זה אלא כשהקרוב ג"כ אינו באותו מקום ממש, שודאי ממקום אחר בא, ואנו דנים אם בא ממקום הקרוב או מן הרוב הרחוק

המוזיק, אם יכול לחזור ולהניחו, כיון שבשעה שזה בנה כותלו כבר היה שם דבר המוזיק, עליו היה להרחיק, או דילמא לא מהני הקדימה אלא למה שסמך קודם, וכן מסתפק אם מותר להוסיף על המוזיק שהיה קודם, כגון שסמך כנגד חצי הכותל ורוצה לסמוך כנגד כל הכותל, ומצדד להתיר שהרי בנחתום ורפת בקר מהדש בכל יום נזק חדש, ואפ"ה מהני אם קדם, ונראה מסקנתו דתליא בפלוגתא, עיין שם.

⁴⁷ שו"ע ונו"כ רס ח

⁴⁸ דבשיעור נ' אמה ממלאים כריסם [ב"ב כ"ג ע"א], וחוזרת לקינה ואינה מדדית יותר כיון דאינה יכולה לפרוח. סמ"ע שם לא

⁴⁹ בלבוש כתב מאחד שנפל ממנו ונתייאש שהרי אין לו בו סימן, ואם כן אפילו רוב יהודים הרי אלו שלו אך בסמ"ע לב כתב אמרינן עוברי דרכים עברו שם ונפלים מהם, ורובא דעלמא העוברים ושבים גוים נינהו, ואם כן ברוב יהודים יכריז וצ"ע מה יכריז אלא אם כן נאמר שיכריזו מקום וחשיב דרך הינוח. וצ"ע אולם בש"ך כב הביא מתו"ט פ' לא יחפור תמה על זה דהא במשנ' פרק אלו מציאות (ולקמן סעיף י') מוכח דאין בגוזלות סי' וא"כ אפילו רובם עוברי דרכים ישראל שרי עכ"ל ולפע"ד אין זה קושיא דמ"מ מאן לימא דמוצאן לאתר יאוש דלמא אכתי לא ידע דנפל מיניה וה"ל יאוש שלא מדעת דלא הוי יאוש וכדלקמן סי' רס"ב. וכן בתו' פ' לא יחפור דף כ"ג ע"ב משמע לכאורה כהסמ"ע מיהו הרמב"ן בחדושו פ' לא יחפור בשם ר"ה והנ"י כתבו כהתוס' י"ט וכ"כ הע"ש וא"כ צ"ל הגוזלות מידע ידע בנפילתן.

⁵⁰ סמ"ע רנ"ט ס"ק ו אך עיין במ"ז שם שהקשה עליו ועי' מ"ז יו"ד סימן רצד ס"ק יז ובצ"צ פסקי דינים הו"מ כאן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

קצת יותר, ואמרינן שבא ממקום הרוב, אבל כשאנו דנים אם הוא מאותו מקום ממש או ממקום אחר שהוא הרוב, אזלינן אחר הקרוב.

לפיכך מצא אבידה שיש בה סימן במקום שרוב ישראל מצויים שם, במקום שרבים העוברים שם, חייב להכריז, אפילו במקום שמצויים שם מחצה ישראל ומחצה עכו"ם, וכן בעיר שרובה עכו"ם ומצא אבידה במקום שרוב העוברים שם הם ישראל, חייב להכריז⁵¹.

י. ואף על גב דרובא דאורייתא וקורבא דאורייתא אפילו הכי

רובא עדיף

אף על פי שהולכין⁵² אחר הרוב מן התורה והולכין אחר הקרוב, הרוב עודף.

יא. והיה העיר הקרובה אל החלל ואף על גב דאיכא אחריתי

דנפישא מינה בדליכא וליזיל בתר רובא דעלמא ביושבת

בין ההרים

כבר התבאר במסכת סוטה דף לב. ודרף מד: שהרוג שנמצא נופל בארץ ולא נודע מי הכהו, מניחין אותו במקומו ויוצאין חמשה זקנים מבית דין הגדול שבירושלם כמו שנאמר בפרשת שופטים (דברים כא פסוק ט) **כִּי יִמָּצֵא חָלָל בְּאֶרֶץ וְגו' לֹא נֹדַע מִי הִכָּהוּ. וַיֵּצְאוּ זִקְנֵיךָ וְשֹׁפְטֵיךָ וּמָדְדוּ אֶל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבֹת הַחָלָל. אַחֲרַיִם שְׂמוּדֵיךָ וְנֹדַעַת הָעִיר הַקְּרוּבָה קוֹבְרִין אֶת הַנְּהוּרָג בַּמָּקוֹמוֹ וְחוֹזְרִין זִקְנֵי יְרוּשָׁלַם לַמָּקוֹמוֹ, וּבֵית דִּין שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר מְבִיאִין עֲגֻלַת בָּקָר מִשָׁל אֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וְהָיָה הָעִיר הַקְּרוּבָה אֶל הַחָלָל וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא עֲגֻלַת בָּקָר וְגו'. וְהוֹרְדוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא אֶת הָעֲגֻלָּה אֶל נַחַל אֵיתָן וְגו' נַחַל שֶׁהוּא שׁוֹטֵף בְּחֻקָּהּ, וְזֶהוּ אֵיתָן הָאֵמֹר בַּתּוֹרָה.**

ועורפין אותה שם בקופיץ מאחריה, כמו שנאמר וְעָרְפוּ שָׁם אֶת הָעֲגֻלָּה בְּנַחַל. ובית דין של אותה העיר עם כל זקני העיר אפילו הם מאה הכל רוחצין

⁵¹ שו"ע ונו"כ חו"מ רנט ג

⁵² רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ט הלכה ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

את ידיהן שם במקום עריפתה של עגלה כמו שנאמר וכל זקני העיר ההוא הקרבים אל החלל ירחצו את ידיהם על העגלה הערופה בנחל. ונגשו הפהנים וגו'

וענו ואמרו ואומרים שם בתוך הנחל בלשון הקודש ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו, כלומר שלא בא לידינו הנהרג הזה ופטרנוהו בלא מזונות ולא ראינוהו והנחנוהו בלא לויח, והכהנים אומרים בלשון הקודש כפר לעמך ישראל אשר פדית ה' ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל, והולכין להן, והקב"ה מכפר על הדם שני ונכפר להם הדם.

אין העיר הקרובה⁵³ מביאה אלא בזמן שמנין העם שבה, כמו מנין העיר הרחוקה ממנה⁵⁴, אבל אם היו אלו שברחוקה מרובין על אנשי הקרובה ממנה, הולכין אחר הרוב והמרובין מביאין העגלה.

⁵³ רמב"ם שם הלכה ו

⁵⁴ יש לתמוה על רבינו למה לא כתב חילוק זה דיושבת בין ההרים ונ"ל לדחוק ולומר שסובר רבינו דקושיא דליזיל בתר רובא דעלמא לאו קושיא הוא דפשיטא דקרובה בעינן דהא בקרובה תלה רחמנא ואי הוה אזלינן בתר רובא דעלמא לעולם היו מודדין לעיר הגדולה שבעולם ומאי דא"ל ביושבת בין ההרים לפי דרכו השיבו אבל לקושטא דמילתא ליתיה. כסף משנה שם, ועיין אבהא"ז שם שבעיקר הנחת הכ"מ דעיר רחוקה אפי' גדולה אינה מביאה מסתבר כדבריו, אבל מטעם אחר משום דעיר רחוקה שאינו מצוי עוברים ושבים לא מהני מה שהיא עיר גדולה וגם בהא דמשני ביושבת בין ההרים כתב רש"י שאין דרך רוצחים לבוא לכאן, ולכן בודאי אין מודדין אלא אל הערים הקרובות, וזהו דכתיב בקרא וכן הוא בהלכה א' שמודדים אל הערים שסביבות החלל והכונה הסמוכות סביב החלל, ולכן מה דפריך הגמ' וניזול בתר רובא דעלמא היינו דנצטרף כל הערים לעשות רוב ומשום זה לא יביאו כלל עגלה ערופה וכן כתב להדיא הרמ"ה בחידושו. ועיין או"ש שם שכתב ונראה דרבינו מפרש כך, הך קושיא דניזול בתר רובא דעלמא, דע"כ הפירוש ולכך לא ימדדו כלל אל שום עיר, אינו מובן, דהא בכה"ג מודדין מעיר אחרת אף על פי שאינה קרובה כלל, רק דצריך למדוד מצוה וגזירת הכתוב, וצ"ע, ומוכרח לפרש כן, דכיון דרובא עדיף, ומן הדין צריך לשער שהיא מעיירות האחרים, ואיך ס"ד שהתורה תצוה למדוד ולהביא עגלה ערופה, נגד כלל המסור בכל התורה דרוב עדיף מקרוב, ומשני ביושבת בין ההרים, פירוש, ואז מורה השכל שהוא מן העיר הזאת בפרטיות, ולכך גזרה התורה חק וכלל שצריך למדוד אל העיר הקרובה, ואף על פי שיש כמה אופנים וגוונים, דרובא דעלמא מורה בפרטיות שאינה מן העיר הזאת דוקא, מ"מ גבי כל עיר בפרט מסתבר טפי שהוא מן העיר הזאת יותר מכל עיר יחידית בפרטות, ואם נימא דניזול בתר רובא דעלמא יבטל מצות מדידה, שפיר הצריכה התורה למדוד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

יב. ניפול הנמצא בתוך חמשים אמה ... דאיכא אחרינא

דנפיש מיניה ... במדדה

מה שהתבאר שהמוצא גוזלות⁵⁵ בדרך, אם מצאן קרוב לשובך בתוך חמישים אמה הרי הם של בעל השובך שודאי משובך זה הם. חוץ לחמישים אמה הרי הם של מוצאם, זהו דוקא בגוזלות המרדין ועדיין אינן יכולין לפרוח דקים להו לחז"ל שאין דרך הגוזל מדרה רחוק מן השובך יותר על חמישים אמה⁵⁶, אם כן אינו מן השובך אלא מעלמא אתי ואפילו נפלו מישראל עכ"פ אין בהם סימן ובעליהם התייאשו⁵⁷. אבל אם יכולין לפרוח בכל ענין הן של מוצאן, שהולכים אחר הרוב ואמרים שבאו מבחוץ⁵⁸.

יג. נמצא בין שני שובכות קרוב לזה שלו וקרוב לזה שלו ...

ששניהן שוין וליזיל בתר רובא דעלמא הכא במאי עסקינן

בשביל של כרמים

ואפילו במרדין אם מצאן בשביל של כרמים, אפילו חוץ לחמישים אמה הרי הם של בעל השובך, שעל ידי הכרמים היא מדדה מכרם לכרם ללקט מאכלה ויוצאת אפילו חוץ לחמישים אמה מן השובך.

⁵⁵ שו"ע ונו"כ רס ח

⁵⁶ דבשיעור נ' אמה ממלאים כריסם [ב"ב כ"ג ע"א], וחוזרת לקינה ואינה מדדית יותר כיון דאינה יכולה לפרוח. סמ"ע שם לא

⁵⁷ בלבוש כתב מאחד שנפל ממנו ונתייאש שהרי אין לו בו סימן, ואם כן אפילו רוב יהודים הרי אלו שלו אך בסמ"ע לב כתב אמרינן עוברי דרכים עברו שם ונפלים מהם, ורובא דעלמא העוברים ושבים גוים נינהו, ואם כן ברוב יהודים יכריזו וצ"ע מה יכריזו אלא אם כן נאמר שיכריזו מקום וחשיב דרך הינוח. וצ"ע אולם בש"ך כב הביא מתו"ט פ' לא יחפור תמה על זה דהא במשנ' פרק אלו מציאות (ולקמן סעיף י') מוכח דאין בגוזלות סי' וא"כ אפילו רובם עוברי דרכים ישראל שרי עכ"ל ולפע"ד אין זה קושיא דמ"מ מאן לימא דמצאן לאחר יאוש דלמא אכתי לא ידע דנפל מינה וה"ל יאוש שלא מדעת דלא הוי יאוש וכדלקמן סי' רס"ב. וכן בתו' פ' לא יחפור דף כ"ג ע"ב משמע לכאורה כהסמ"ע מיהו הרמב"ן בהדושו פ' לא יחפור בשם ר"ח והנ"י כתבו כהתוס' י"ט וכ"כ הע"ש וא"כ צ"ל הגוזלות מידע ידע בנפילתן.

⁵⁸ תלינן ברובא דעלמא שהן גוים ולא בקרוב אף שהוא ישראל. סמ"ע לו וצ"ע אפילו הוי ישראל מ"מ אין בו סימן והרי מתייאש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

ואם נמצא בין שני שובכין ולכל אחת מהם היא תוך חמישים, או אפילו חוץ לחמישים מכל אחד ואחד ומצאן בשביל של כרמים, נותנין לאותו שהוא קרוב לו יותר, מחצה על מחצה יחלוקו.

במה דברים אמורים כשהיו יוני שתי השובכות שוין במנינם, אבל אם היו יוני אחד רבים על האחר הולכין אחר הרוב ונותנין לו אפילו הוא רחוק⁵⁹.

⁵⁹ דקיי"ל כל היבא דיש לספק ולתלות בקרוב או ברוב אף שהוא רחוק יותר, תלינן ברוב. סמ"ע לה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

